

Biuro doradcze ALTIMA s.c.

Gmina Pilica

Tytuł opracowania	Plan Odnowy Miejscowości KIDÓW
Inwestor	Gmina Pilica
Data opracowania	Wrzesień 2008
Wykonawca	Biuro Doradcze Altima s.c. ul. Łotewska 9/6 42-612 Tarnowskie Góry

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Charakterystyka miejscowości Kidów	5
1.1 Informacje ogólne	5
1.2 Rys historyczny.....	7
1.3 Przestrzenna struktura miejscowości	8
1.4 Zasoby przyrodnicze.....	10
1.5 Dziedzictwo kulturowe	10
1.6 Obiekty i tereny publiczne, infrastruktura społeczna	14
1.6.1 Biblioteka	14
1.6.2 Ośrodek zdrowia	15
1.6.3 Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej	16
1.6.4 Szkoła Podstawowa w Kidowie	17
1.7 Infrastruktura techniczna.....	17
1.7.1 System zaopatrzenia w wodę.....	17
1.7.2 System odprowadzenia ścieków komunalnych.....	18
1.7.3 Zaopatrzenie w energię elektryczną	18
1.8 Gospodarka i rolnictwo	19
1.8.1 Działalność gospodarcza	19
1.8.2 Rolnictwo	19
1.9 Kapitał społeczny i ludzki	21
1.9.1 Ludność.....	21
1.9.2 Organizacje społeczne	23
1.9.3 Inne formy aktywności społecznej	24
2 Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Kidów	26

3	Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną.....	29
4	Zadania planowane do realizacji w latach 2008-2014.....	30
5	Opis przedsięwzięcia głównego.....	37
5.1	Planowane prace	39
5.2	Źródła finansowania.....	39
6.	Indeksy i spisy	43
7.	Wykorzystane materiały:	45

Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości (POM) Kidów zawiera charakterystykę miejscowości, ze szczególnym uwzględnieniem aktywności społecznej, dziedzictwa historycznego i kulturowego sołectwa. Ponadto przedstawia inwentaryzację zasobów Kidowa w kontekście Gminy Pilica, służącą ujęciu stanu rzeczywistego wraz z oceną mocnych i słabych stron miejscowości. Zasadniczą część opracowania stanowią planowane kierunki rozwoju oraz zadania do realizacji ujęte w perspektywie siedmioletniej od zatwierdzenia POM. POM stanowi niezbędny dokument umożliwiający ubieganie się o dofinansowanie projektów w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 i jest skierowany na odnowę i rozwój wsi.

Plan Odnowy Miejscowości został przygotowany z udziałem mieszkańców sołectwa oraz w porozumieniu z władzami gminy. Realizacja planu ma służyć m.in. aktywizacji potencjałów, rozwojowych i poprawie jakości życia mieszkańców.

Dokument wejdzie w życie po podjęciu uchwały zebrania wiejskiego w sprawie jego przyjęcia oraz po jego zatwierdzeniu przez Radę Miasta i Gminy Pilica.

W tym miejscu pragniemy złożyć serdeczne podziękowania panu sołtysowi Robertowi Szelong i Zarządowi Kółka Rolniczego w Kidowie za udostępnienie materiałów i udzielenie cennych wskazówek przy sporządzaniu Planu Odnowy Miejscowości Kidów.

1. Charakterystyka miejscowości Kidów

1.1 Informacje ogólne

Miejscowość **Kidów** jest położona w Gminie Pilica, zlokalizowanej w powiecie zawierciańskim, w województwie śląskim. Geograficznie Gmina Pilica przynależy do środkowej części Jury Krakowsko – Częstochowskiej, krainy zwanej Wyżyną Krakowsko – Wieluńską (w ramach pasa wyżyn). Wzdłuż osi wschód-zachód poprzez Gminę biegnie rzeka Pilica rozcinająca ją na część północną o łagodnym, falistym ukształtowaniu terenu i mniejszą część południową o urozmaiconym krajobrazie; część południowo-zachodnia wchodzi w skład Pasma Smoleńsko – Niegowonickiego o skalistej rzeźbie terenu. Na północ od miasta Pilica w centralnej części gminy, w malowniczym krajobrazie wśród pól uprawnych leży sołectwo **Kidów**.

Mapa 1 Gminy powiatu zawierciańskiego

Źródło: Plan rozwoju lokalnego Miasta i Gminy Pilica

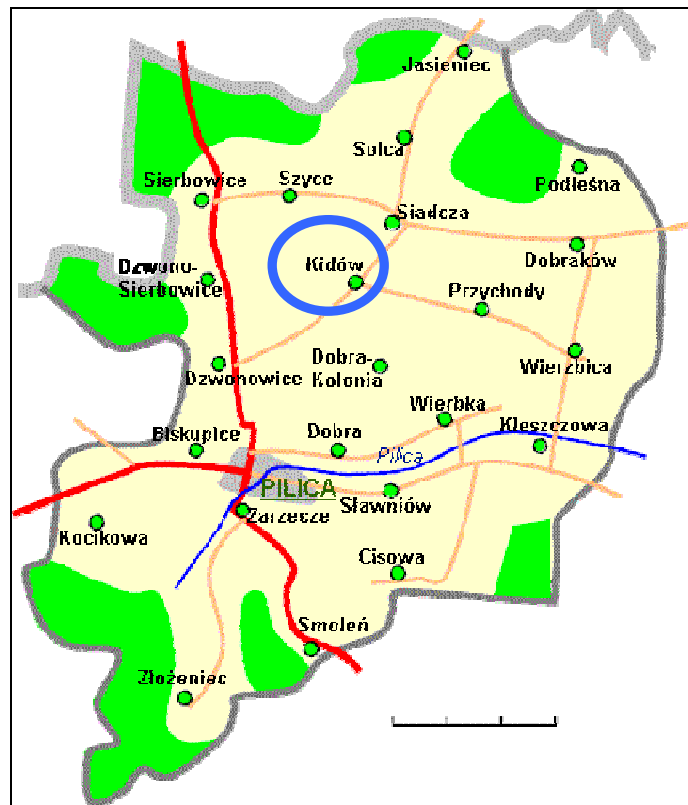
Gmina zajmuje obszar 140 km². Najwyższe wzniesienie na terenie Gminy to Góra Smoleń (496 m npm), Dziurawa Skąła (480 m npm), a także Gaj (441 m npm). W skład Gminy wchodzi następujące sołectwa: Biskupice, Cisowa, Dobra, Dobra Kolonia, Dobraków, Dzwono-Sierbowice, Dzwonowice, Jasieniec, **Kidów**, Kleszczowa, Kocikowa, Pilica,

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

Podleśna, Przychody, Siadczą, Sierbowice, Sławniów, Smoleń, Solca, Szyce, Wierbka, Wierzbica, Zarzecze, Złożeniec.

Mapa 2 Sołectwa gminy Pilica

Źródło: Plan rozwoju lokalnego Miasta i Gminy Pilica

Liczba osób zamieszkujących sołectwo wykazuje tendencje spadkową, aktualnie zamieszkuje je 243 osoby (stan na 04.07.2008r., źródło: UMiG Pilica, ewidencja ludności). Powierzchnia jaką zajmuje sołectwo stanowi 569 ha.

Zdjęcie 1 Panorama Kidowa, widok na kościół, remizę strażacką i pola uprawne

Źródło: BDA S.C.

1.2 *Rys historyczny*

Nazwa pochodzi od nazwiska Kid. Początki **Kidowa** sięgają XIII wieku, w wieku XIV wieś była już osadą parafialną. W XV wieku wieś razem z istniejącym tu folwarkiem należała do dóbr wojewody krakowskiego Jana Pileckiego herbu Leliwa. Potem wieś przeszła w ręce również Jana Pileckiego, ale był on wtedy wojewodą sandomierskim i ruskim. Po śmierci Jana Pileckiego Kidów przeszedł w ręce jego syna Mikołaja, a następnie Jana z Pileckich starosty horodelskiego. W 1570 wieś kupił (wraz z innymi dobrami) biskup krakowski Filip Padniewski. W XVI wieku istniała w Kidowie szkółka parafialna. Na początku XIX wieku wieś nabył pilicki sędzia Roman Hubicki. W I połowie XIX wieku wieś zamieszkiwały 203 osoby.

Kościół murowany istniał we wsi już za czasów Jana Pileckiego, wojewody krakowskiego. W 1735 roku na miejscu starego kościoła Maria Józefa Sobiecka ufundowała nowy, murowany. Kościół przebudowano w 1881 r. (przedłużono nawę) oraz w 1939 (zmiana wystroju wnętrza). W wnętrzu znajduje się obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVII wieku, monstrancja wieżyczkowa z XVI wieku, pacyfikał wczesnobarokowy z 1671 r.

Na cmentarzu niedaleko kościoła najstarsze nagrobki darowane są z początku XX w. Do ciekawych obiektów zaliczono również kapliczkę przydrożną, słupową z XIX wieku.

Zdjęcie 2 Widok na cmentarz parafialny i kościół (w oddali po prawej stronie)

Źródło: BDA S.C.

1.3 Przestrzenna struktura miejscowości

Zdecydowanie dominującym typem zagospodarowania przestrzennego w regionie Pilicy jest ulicówka, czyli układ zabudowań wzdłuż centralnej drogi, przy czym zabudowania te są położone w środku gruntów ornych, należących do wsi. Obecnie taki układ nadal jest widoczny w niektórych miejscowościach gminy, również i w **Kidowie**, w jego najstarszej części – wzdłuż ulicy Starowiejskiej. Ulicówka wykształciła się w XIV i XV wieku. Po wytyczeniu centralnej drogi, zabudowa postępowała po obu jej stronach. Zabudowania gospodarcze i domy stanowiły zasadniczy element krajobrazu wsi, dopełniany komponentami takimi jak: dwór, kościół, młyny, karczmy, tartaki, kuźnie itp. Ulicówka objęła również **Kidów**, zabudowa skupiała się wzdłuż obecnej drogi powiatowej prowadzącej w kierunku Siadczy na północny wschód lub na południowy zachód w kierunku Pilicy. Z czasem zabudowa rozproszyła się w miarę powstawania większych, kilku i kilkunastohektarowych gospodarstw rolnych. Zabudowania rozproszyły się, w wyniku sytuowania ich w pobliżu posiadanych gruntów. Obecnie nadal widoczne jest zagęszczenie zabudowy wzdłuż ulicy Starowiejskiej, jednak nowsza zabudowa postępuje wzdłuż bocznych dróg gminnych i powiatowych.

Najważniejszą dominantą przestrzenną jest Kościół Parafialny pod wezwaniem Św. Mikołaja w Kidowie. Górując w najwyższym punkcie ulicy Starowiejskiej, stanowi niezwykle ważny znak krajobrazowy, kreując jeden z charakterystycznych punktów regionu. Przy kościele zbiega się kilka ulic, tworząc centralne skrzyżowanie sołectwa, na którym umieszczono metalowy krzyż.

Zdjęcie 3 Skrzyżowanie dróg przy kościele

Źródło: BDA S.C.

W niedalekiej odległości od kościoła, na ulicy Szkolnej, łączącej się ze Starowiejską na wprost kościoła, usytuowano bibliotekę, ośrodek zdrowia, strażnicę OSP i szkołę podstawową (nie funkcjonująca od roku 2008). Całość stanowi centrum społeczno-kulturalne sołectwa, jednak bez przestrzeni centralnej, która mogłaby stanowić rynek.

Skomunikowanie Kidowa z okolicznymi ośrodkami miejskimi jest bardzo dobre. Funkcjonują dogodne połączenia proponowane przez prywatnych przewoźników zbiorowych oraz PKS z Pilicą czy Zawierciem. Stan lokalnych dróg gminnych jest dobry, natomiast drogi powiatowe na terenie sołectwa wymagają gruntownego remontu a nawet przebudowy, i stanowią jedną z najważniejszych słabych stron sołectwa.

1.4 Zasoby przyrodnicze

Zgodnie z Zarządzeniem nr 222/99 Wojewody Śląskiego z dn. 16.11.99 r. na terenie Gminy Pilica wyznaczono obszar położony w granicach Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd” oraz obszar krajobrazu chronionego – Otulinę Parku. **Kidów** leży w centralnej części gminy. Zgodnie z Uchwałą nr XXV/171/2005 RADY MIASTA I GMINY W PILICY z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pilica Otulina Parku Krajobrazowego nie obejmuje już sołectwa Kidów. **Kidów** to typowy obszar rolniczy z polami uprawnymi. Brak tutaj pomników przyrody ożywionej i nieożywionej.

Zdjęcie 4 Panorama pól uprawnych w Kidowie

Źródło: BDA S.C.

1.5 Dziedzictwo kulturowe

Prahistoria Pilicy i okolic sięga najdawniejszych czasów. W jaskiniach położonych w Górze Biśnik (wschodnia część Doliny Wodącej) znaleziono ślady obozowisk z górnego paleolitu (relikty kamienno-kościanej konstrukcji, pozostałość po łowcach niedźwiedzi i mamutów oraz kości niedźwiedzi i mamutów, jeleni olbrzymich, reniferów, tura, nosorożca włochatego). W tym, miejscu znaleziono również grot włóczni wykonanej z kości niedźwiedzia, ze śladami wskazującymi na to, że był kiedyś osadzony na drzewcu, w tych samych warstwach znaleziono również kościane rękojeści, w których były osadzone ostrza krzemienne. Ślady

osadnictwa z czasów kultury środkowooryniackiej (20 tys. lat temu) znalezione zostały w Jaskini Jasnej (narzędzia z kości mamuta). Z okresu musterskiego pochodzą kości w Jaskini Zacisznej, a pozostałości z czasów kultury ceramiki sznurowej znaleziono w Jaskini Wschodniej. W pobliżu Starej Pilicy odkryto w XIX w. cmentarzyska z kośćmi ludzkimi i urną z piątego okresu epoki brązu (800-650r p.n.e.), stanowiące pozostałość po osadnictwie ludności z kultury łużyckiej. Z tego samego okresu pochodzą dwa grociki scytyjskie (500 lat p.n.e.). W Smoleniu znaleziono ślady pobytu Celtów sprzed 5 tys. lat oraz pozostałości osady ludności kultury przeworskiej (III-IV w ne) – fragmenty dużych naczyń oraz srebrny denar Marka Aureliusza (160 r. ne). W XIII-XIV w znajdowała się na Biśniku niewielka strażnica wojskowa, zniszczona przez ogień (pozostałość stanowi min. gotycka tarcza herbowa z brązu z ukoronowanym lwem). W okolicy Skały Grodzisko Panieńskie w średniowieczu istniał gród otoczony wałami drewniano-kamiennymi z zabudowa mieszkalną wewnątrz. W jednej z jaskiń Grodziska Pańskiego znaleziono jeden z nielicznych w Polsce i Europie warsztat fałszerza monet (z końca XVII w.), a w nim fałszywe szelągi króla Jana Kazimierza.

Tak liczne pozostałości zamierzchłych czasów skutkują ustanowieniem aż 63 stanowisk archeologicznych „OW” na terenie Gminy. W **Kidowie** znajduje się 1 „OW” – ślady osadnictwa z okresu nowożytnego.

Najważniejszym obiektem zabytkowym sołectwa, który stanowi także główną dominantę przestrzenną sołectwa jest budynek Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Św. Mikołaja w Kidowie przy ulicy Starowiejskiej 4. Kościół w stylu barokowym wraz ze swoim najbliższym otoczeniem został wpisany do rejestru zabytków „A” Śląskiego Konserwatora Zabytków pod numerem A/199/06 dnia 9 października 2006 r. Kościół wzniesiono w 1735 roku, a rozbudowano w latach: 1831 i 1881. Jest on przykładem architektury barokowej i neobarokowej o stosunkowo skromnych środkach architektonicznego wyrazu. Powstał dzięki fundacji Marii Józefy z Wessłów Sobieskiej, wdowy po królewiczu Konstantym Sobieskim, która w 1730 roku nabyła dobra w kluczu Pileckim, obejmujące Pilicę oraz szereg wsi, w tym Kidów i Biskupice. W obu tych miejscowościach Maria Józefa ufundowała świątynie.

Zdjęcie 5 Kościół pod wezwaniem Św. Mikołaja

Źródło: BDA S.C.

Obecny wygląd kościoła jest efektem XIX – wiecznej rozbudowy, która uwidoczniła się w rozplanowaniu wnętrza (uskok) w korpusie nawowym oraz w jego wystroju obejmującym m.in. ołtarze i ambonę). Wartości historyczne i artystyczne pozwalają zaliczyć kościół świętego Mikołaja w Kidowie do najcenniejszych obiektów architektury sakralnej w skali regionu.

Na terenie sołectwa znajdują się także obiekty wpisane do ewidencji zabytków Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, są to:

- Plebania – mur. poł. XIX w.
- Chałupa nr 10 – drewn.-mur. z początku XX w.,
- Chałupa nr 54 (Zagórze) – drewn. K. XIX w.

Zdjęcie 6 Chałupa z k. XIX w. przy kościele

Źródło: BDA S.C.

Ponadto miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nakazuje ochronę usytuowania, form kapliczek i krzyży przydrożnych. Ich remonty dopuszczone są pod nadzorem konserwatorskim. W Kidowie zaliczamy do nich:

- Kamienny słup zwieńczony metalowym krzyżem, przy skrzyżowaniu dróg koło kościoła,

Zdjęcie 7 Kamienny słup zwieńczonym metalowym krzyżem przy kościele

Źródło: BDA S.C.

- Drewnianą kapliczkę na rzeźbionym słupie, przy drodze do Przychód.

Zdjęcie 8 Kapliczka przy drodze do Przychód

Źródło: BDA S.C.

1.6 Obiekty i tereny publiczne, infrastruktura społeczna

Obiekty i tereny publiczne zlokalizowane są w okolicach kościoła. Są to biblioteka, ośrodek zdrowia, remiza OSP i szkoła podstawowa. W sołectwie brak przestrzeni centralnej, która mogłaby stanowić rynek. Ponadto funkcjonowanie tych obiektów obok siebie, jak też ich dostępność znacznie ułatwiłby parking zlokalizowany w pobliżu. Planowana jest budowa parkingu naprzeciwko Kościoła, między siedzibą biblioteki a ośrodkiem zdrowia.

1.6.1 Biblioteka

Na terenie Miasta i Gminy Pilica działa Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna. Siedziba główna znajduje się w Pilicy, a oprócz tego funkcjonują również 3 oddziały biblioteczne: w **Kidowie**, w Sławniowie i w Wierbce. Biblioteki znajdują się w budynkach nie zawsze przystosowanych do tego celu i wymagających remontu. W bibliotekach nie są zainstalowane komputery. Filia biblioteki w **Kidowie** znajduje się w budynku komunalnym przy ul. Starowiejskiej (w niedalekiej odległości od kościoła, po przeciwnej stronie ulicy).

Swoim zasięgiem obejmuje teren gminy, jednak ze względu na odległość, głównie mieszkańców Dzwonowic, Sierbowic, Dzwono-Sierbowic, Szyce, Kidowa, Solcy, Jasieńca, w sumie 1606 potencjalnych czytelników. Liczba zarejestrowanych czytelników wynosi ok. 150 osób. Warunki lokalowe biblioteki w Kidowie są słabe. Budynek komunalny, w którym mieści się biblioteka, w przeszłości mieścił również punkt pocztowy.

Zdjęcie 9 Filia biblioteki w Kidowie

Źródło: BDA S.C.

1.6.2 Ośrodek zdrowia

Na terenie Miasta i Gminy Pilica funkcjonują 3 ośrodki zdrowia w Pilicy, Wierbce i **Kidowie**. Oprócz tego funkcjonują tu prywatne gabinety lekarskie. Opiekę szpitalną zapewnia Szpital Powiatowy w Zawierciu.

Zdjęcie 10 Budynek NZOZ POLMED w Kidowie

Źródło: BDA S.C.

W Kidowie przy ulicy Szkolnej, obok remizy i biblioteki znajduje się Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „POLMED” Poradnia Ogólna i Praktyka Stomatologiczna, które funkcjonują w oparciu o kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia.

1.6.3 Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej

Budynek remizy Ochotniczej Straży Pożarnej jest bardzo ważnym obiektem sołectwa. Stanowi on siedzibę i bazę strażaków, jest miejscem spotkań Kółka Rolniczego, a ponadto pełni funkcję świetlicy wiejskiej dla sołectwa. Główna sala bankietowa mieści nawet ponad 300 gości. Obiekt jest chlubą strażaków, ale i też członków Kółka Rolniczego, które wspiera finansowo remonty bieżące i zakupy wyposażenia.

Zdjęcie 11 Budynek remizy OSP w Kidowie

Źródło: BDA S.C.

1.6.4 Szkoła Podstawowa w Kidowie

Szkoła Podstawowa w Kidowie z klasami I-III funkcjonowała do końca roku szkolnego 2007/2008. Ze względu na małą liczbę uczniów została zamknięta, a dzieci będą dojeżdżać do Szkoły Podstawowej w Dzwono-Sierbowicach. Budynek na razie nie jest zagospodarowany.

1.7 Infrastruktura techniczna

1.7.1 System zaopatrzenia w wodę

Zaopatrzenie gminy w wodę dla celów bytowo gospodarczych, przemysłowych i przeciwpożarowych odbywa się z istniejących studni głębinowych. Rozbudowa sieci wymaga docelowego połączenia poszczególnych wodociągów wiejskich w sieć zbiorczą zamkniętą w system pierścieniowy. Pod względem zaopatrzenia w wodę obszar Miasta i Gminy Pilica jest w czołówce gmin w powiecie zawierciańskim. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 129,1 km. Długość przyłączy 32,7 km. Ilość zbiorników

wyrównawczych (magazynów wód) 7 szt. Na terenie gminy funkcjonuje 14 studni. Jakość wód jest dobra. **Kidów** korzysta z ujęcia wody w Solcy.

1.7.2 System odprowadzenia ścieków komunalnych

Skanalizowanie na obszarze gminy stanowi 10-15%. Konieczne jest planowe działanie prowadzone w tym względzie, nie tylko z powodu konieczności poprawy warunków życia mieszkańców, ale także ze względu na konieczność ochrony środowiska naturalnego (rolnictwo, hodowla i turystyka). System kanalizacji podlega Regionalnemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w Zawierciu (2 sołectwa) oraz Zakładowi Usług Wodnych i Komunalnych w Pilicy (22 sołectwa).

Na terenie sołectwa aktualnie brak systemu kanalizacyjnego. Docelowo projektuje się odprowadzenie ścieków sanitarnych poprzez gminny system kanalizacji z grawitacyjno – tłocznym odprowadzaniem ścieków do planowanej oczyszczalni ścieków w Kleszczowej. Do czasu realizacji tego systemu dopuszcza się unieszkodliwianie ścieków w obrębie działki za pomocą szczelnych zbiorników bezodpływowych. Mieszkańcy stosują się do zaleceń w tym zakresie z uwagi na wysoką świadomość ekologiczną. Jednakże system kanalizacji gminy, oparty na zatwierdzonej aglomeracji Pilica, nie obejmuje sołectwa **Kidów** ze względu na rozproszoną zabudowę i niską gęstość zaludnienia. Dla terenów północnej części gminy nie objętych aglomeracją utworzono rezerwę w przepustowości projektowanej oczyszczalni na przyjęcie dowożonych ścieków. Istnieje także możliwość budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

1.7.3 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Dostawa mocy i energii elektrycznej odbywa się w oparciu o istniejący układ tranzytowej napowietrznej linii WN 220 kV. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ustala w terenach intensywnej zabudowy i obszarach chronionych, rozbudowę kablowych, a w pozostałych terenach także napowietrznych sieci średnich (SN) i niskich napięć (nN) z zamknięciem w pierścieniu za pośrednictwem wewnętrznych lub słupowych stacji transformatorowych. Stacje takie należy lokalizować odpowiednio do bieżących potrzeb, w terenach publicznych, na gruntach przeznaczonych do scalenia i wtórnego podziału dla nowej zabudowy, a wyjątkowo w obrębie wydzielonych części gruntów prywatnych, po uzgodnieniu lokalizacji z właściwym zarządcą sieci elektroenergetycznej.

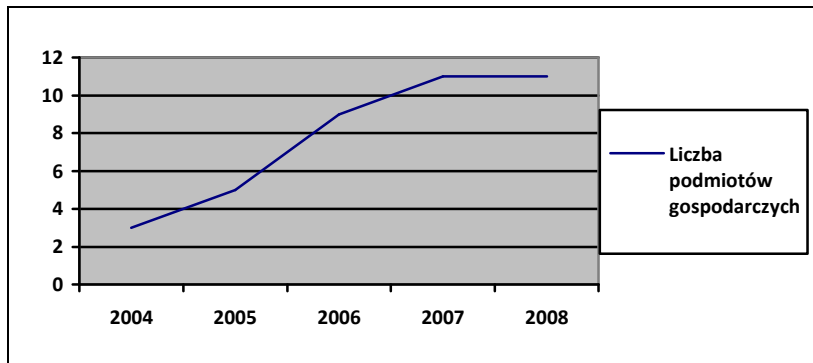
1.8 Gospodarka i rolnictwo

1.8.1 Działalność gospodarcza

Według Urzędu Statystycznego w Katowicach dominującymi obszarami działalności gospodarczej w gminie Pilica są handel i naprawy, budownictwo i przetwórstwo przemysłowe. Liczba podejmowanych działalności gospodarczych wykazują tendencję wzrostową, co pozytywnie rokuje na rozwój gospodarczy gminy.

W **Kidowie** zlokalizowane jest niespełna 3% ogółu działalności gospodarczej Gminy Pilica. W sołectwie znajdują się 11 podmiotów gospodarczych oraz 2 zakłady pracy. Są to głównie podmioty świadczące usługi na rzecz rolnictwa m.in. stacja paliw, obiekty handlowe sprzedające pasze, nasiona, nawozy itp., sklepy spożywcze, tartak. Liczba podmiotów gospodarczych w sołectwie wzrasta.

Tabela 1 Podmioty gospodarcze w Kidowie w latach 2004-2008

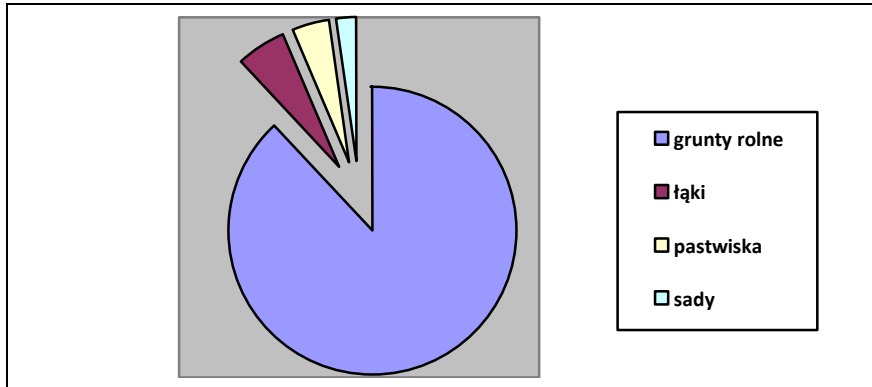
Źródło: UMIG Pilica (rok 2008 stan na 03.04.2008)

1.8.2 Rolnictwo

Użytki rolne stanowią w Gminie Pilica 70% powierzchni gminy. Wg danych UMIG Pilica za rok 2006, stanowiły one 10 054 ha.

Wykres 1 Struktura użytków rolnych w Gminie Pilica

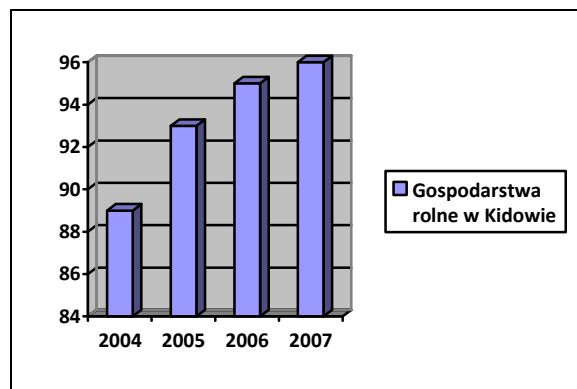

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMiG Pilica, stan na 31.12.2006r.

Liczba gospodarstw rolnych w gminie wg danych UMiG obecnie wynosi 2032, które łącznie zajmują ok. 10 000 ha powierzchni. Przeważają gospodarstwa mała 1-5 ha, stanowiąc ponad 69% wszystkich gospodarstwa rolnych. Gospodarstwa rolne powyżej 10 ha stanowią niewiele ponad 9% ogółu gospodarstw.

W sołectwie Kidów znajduje się 96 gospodarstw rolnych, a ich liczba stopniowo wzrasta.

Wykres 2 Gospodarstwa rolne w Kidowie w latach 2004-2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMiG Pilica

W **Kidowie** przeważają gospodarstwa o powierzchni nieprzekraczającej 10 ha ziemi uprawnej. Mniejsze gospodarstwa, poniżej 5 ha mają charakter konsumpcyjny, czyli produkują w celu zaspokojenia własnych potrzeb żywnościowych. Tych ostatnich jest jednak niewiele. Większość ma charakter zdecydowanie dochodowy, stanowiąc główne źródło

utrzymania mieszkańców. Zdecydowana większość rolników zajmuje się jednocześnie uprawami i hodowlą. Głównymi uprawami są: zboża (żyto, pszenica, jęczmień), ziemianki, kukurydza na paszę, rzepak.

1.9 *Kapitał społeczny i ludzki*

1.9.1 Ludność

Według ewidencji UMiG Pilica na terenie miasta i gminy mieszka 9 162 osób (stan na 04.07.2008r.), w tym na terenie miasta Pilica 1 959 osób. Największymi sołectwami są Sławniów i Wierbka, które łącznie skupiają niespełna 20% ogółu mieszkańców miasta i gminy. **Kidów**, jako jedno z mniejszych sołectw zamieszkuje 2,65% ogółu mieszkańców.

Tabela 2 Ludność gminy wg sołectw

Sołectwo	Liczba ludności	% w ogóle ludności
Biskupice	267	2,91
Cisowa	219	2,39
Dobra	294	3,21
Dobra Kolonia	145	1,58
Dobraków	421	4,60
Dzwonowice	403	4,40
Dzwono-Sierbowice	146	1,59
Jasieniec	38	0,41
Kidów	243	2,65
Kleszczowa	354	3,86
Kocikowa	523	5,71
Podleśna	50	0,55
Przychody	170	1,85
Siadcza	175	1,91
Sierbowice	194	2,12
Sławniów	918	10,02
Smoleń	263	2,87
Solca	185	2,02

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

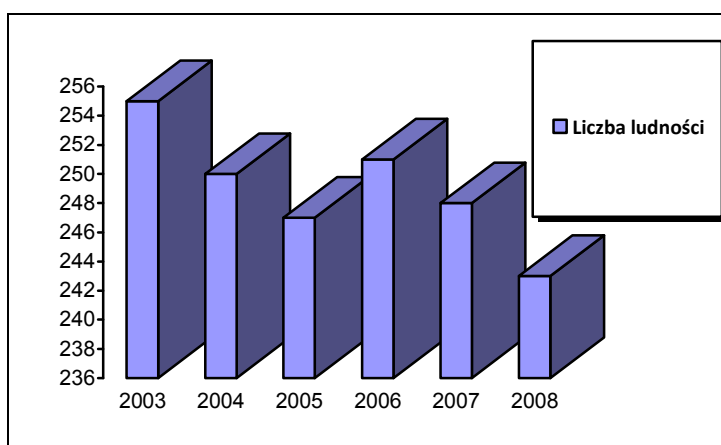
Szyce	397	4,33
Wierbka	843	9,21
Wierzbica	358	3,91
Zarzecze	203	2,22
Złożeniec	394	4,30
OGÓŁEM Gmina	7203	78,62
Miasto Pilica	1959	21,38
Razem Miasto i Gmina	9162	100

Źródło: Ewidencja ludności UMiG Pilica – rejestr mieszkańców, stan na 04.07.2008r.

Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 64 mieszkańców/km² (dla porównania: w powiecie zawierciańskim wynosi 124 mieszkańców/km², a w całym województwie - 379 mieszkańców/km², źródło Bank Danych Regionalnych, GUS Katowice, stan na 31.12.2006r.). Liczba ludności w Mieście i Gminie Pilica wykazuje tendencję spadkową. Na przestrzeni lat 1998-2008 liczba ludności spadła o niespełna 9% (z 9941 w 1998r. dane wg GUS, do 9162 w 2008, dane wg UMiG).

Liczba ludności w sołectwie **Kidów** powiela tendencję spadkową dla gminy. W strukturze wiekowej obserwujemy wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Pozytywnym zjawiskiem w grupie przedprodukcyjnej i produkcyjnej jest dążenie do zdobycia wyższego wykształcenia.

Wykres 3 Liczba ludności w Kidowie w latach 2003-2008

Źródło: UMiG Pilica, ewidencja ludności (dane na koniec roku kalendarzowego, z wyjątkiem roku 2008 – stan na 04.07.2008r.)

Bezrobocie nie stanowi problemu społecznego w **Kidowie** i ma charakter marginalny.

1.9.2 Organizacje społeczne

W **Kidowie** działają prężnie dwa zrzeszenia: Ochotnicza Straż Pożarna oraz Kółko Rolnicze. Na podkreślenie zasługuje fakt, że stowarzyszenia te współpracują ze sobą i pomagają sobie nawzajem.

Kółko Rolnicze w Kidowie powstało w 1983 roku, ale jego działalność stopniowo upadła. Jednak reaktywowało się dzięki aktywnej postawie mieszkańców w 2004 roku. Zrzesza 30 mieszkańców Kidowa, którzy działają w ramach określonych przez statut. Celami Kółka Rolniczego są:

- utrwalanie własności i prawa dziedziczenia indywidualnych gospodarstw rolnych,
- równoprawne traktowanie zawodu rolnika,
- obrona praw i interesów zawodowych, materialnych, socjalnych i kulturalnych rolników indywidualnych i ich rodzin,
- rozwój indywidualnych gospodarstw rolnych i wzrost ich produktywności,
- zapewnienie opłacalności produkcji rolnej i należytego wyposażenia rolnictwa w środki produkcji,
- poprawa materialnych, socjalnych i oświatowo-kulturalnych warunków pracy i życia ludności rolniczej.

Do zakresu zadań Kółka Rolniczego należy w szczególności reprezentowanie potrzeb oraz interesów zawodowych i społecznych rolników indywidualnych, jak również rozwijanie różnych form współdziałania rolników i członków ich rodzin, zmierzających do wzrostu produktywności i dochodowości ich gospodarstw oraz postępu gospodarczego, społecznego i kulturalnego na wsi, a także kształtowania społecznych wzorców postępowania.

Kółko Rolnicze w Kidowie działa bardzo aktywnie, może poszczycić się zrealizowaniem wielu zadań samodzielnie oraz z udziałem OSP, mieszkańców Kidowa, czy Kołem Gospodyń

Wiejskich. KGW jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną Kółka Rolniczego i działa na podstawie jego statutu. Posiada swoją reprezentację w zarządzie kółka.

Tabela 3 Przykładowe zadania zrealizowane na rzecz społeczności lokalnej przez Kółko Rolnicze w Kidowie

Lp	Zadania zrealizowane przez Kółko Rolnicze w Kidowie	Rok realizacji
1	Zakup siewnika do kukurydzy i tatuownicy	2005
2	Remont salki mniejszej w remizie OSP na potrzeby kółka, zakup wyposażenia do remizy OSP	2007
3	Zakup strojów regionalnych dla KGW	2007
4	Remont kaplicy przydrożnej w Kidowie (z udziałem środków mieszkańców) oraz zakup figury gipsowej do kaplicy (ze środków kółka)	2007
5	Ułożenie kostki brukowej przed budynkiem remizy OSP (współudział członków OSP)	2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Zarząd Kółka Rolniczego w Kidowie

1.9.3 Inne formy aktywności społecznej

Społeczność **Kidowa** należy do bardziej aktywnych na tle gminy. Chętnie biorą udział w inicjatywach podejmowanych przez Kółko Rolnicze. Doskonałym przykładem na to jest choćby wspólnie wyremontowana kapliczka przydrożna. Środki na remont zebrano wspólnymi siłami, zaś figurę gipsową zakupiło z własnych środków Kółko Rolnicze.

Zdjęcie 12 Kaplica przydrożna wyremontowana przez Kółko Rolnicze i mieszkańców, figura w środku zakupiona przez Kółko Rolnicze

Źródło: BDA S.C.

Szansę na aktywizację i oddolne zaangażowanie w rozwój obszarów wiejskich stwarza fakt, że Kidów jest objęty zasięgiem terytorialnym działalności LGD „Perła Jury”, działającej w ramach programu Leader. Celem głównym podejścia leader jest budowanie kapitału społecznego na obszarach wiejskich m.in. poprzez aktywizację mieszkańców wsi, polepszanie zarządzania lokalnymi zasobami. Stowarzyszenie to realizowało schemat II w ramach SPO-ROL, w ramach którego Gmina Pilica bezpośrednio realizowała projekty, jak również była beneficjentem projektów realizowanych przez inne gminy np. festyny, zamkowa szkołka rycerska, czy też projekty szkoleniowe i edukacyjne. W kolejnym okresie programowania 2007-2013 sołectwo może być beneficjentem środków finansowych pozyskanych przez LGD „Perła Jury”. Sukces w postaci pozyskania pewnych środków finansowych dla sołectwa mógłby stać się wyznacznikiem dalszej aktywizacji mieszkańców.

Próbę podjęcia środków finansowych UE zamierza podjąć Kółko Rolnicze, które chce pozyskać środki w ramach PO Kapitał Ludzki na szkolenia dla rolników.

2 Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Kidów

Analiza SWOT (mocnych, słabych stron oraz szans i zagrożeń) jest kompleksową metodą służącą do badania zarówno czynników wewnętrznych bezpośrednio związanych z organizacją, dla której opracowywany jest projekt, jak i czynników zewnętrznych, które z jednej strony tworzą szanse dla powodzenia projektu, ale generują także zagrożenia.

Tabela 4 Analiza swot

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ położenie na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej: doskonałe warunki krajobrazowe (ukształtowanie terenu, lasy), duża ilość lasów, zasoby runa leśnego oraz fauny i flory, ▪ istnienie ważnego obiektu historycznego i religijnego na terenie sołectwa, ▪ istnienie obiektów publicznych stanowiących znaczącą infrastrukturę społeczną, ▪ dobra jakość wód podziemnych, ▪ dobra jakość gleb, ▪ duża ilość gospodarstw rolnych średniej wielkości, ▪ doświadczenia i tradycje rolnicze w sołectwie, ▪ istnienie połączeń komunikacyjnych z pobliskimi miastami, prywatni przewoźnicy, PKS, ▪ łatwy dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej,	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak oczyszczalni ścieków i kanalizacji w miejscowości, ▪ zmniejszająca się liczba mieszkańców, ▪ brak powierzchni centralnej pełniącej funkcję rynku, ▪ słaby stan dróg lokalnych, ▪ brak chodników, tras rowerowych itp., ▪ brak parkingów przy obiektach publicznych, ▪ położenie w pewnej odległości od dróg wojewódzkich i krajowych,

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych, ▪ marginalny poziom bezrobocia, ▪ istnienie aktywnych organizacji społecznych w sołectwie, ▪ występowanie miejsc obserwacji archeologicznej na terenie sołectwa,	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój usług turystycznych, agroturystycznych i rekreacyjnych w regionie, wydłużenie okresu turystycznego, ▪ rozwój nieuciążliwej produkcji, ▪ możliwy rozwój infrastruktury teleinformatycznej ze względu na udział gminy w projekcie „Rozwój społeczeństwa informacyjnego w Zagłębiu Dąbrowskim - Powiat Zawierciański” w ramach Programu Rozwoju Subregionu Centralnego, ▪ zmiany w świadomości społeczeństwa polegające na dążeniu do wykształcenia, ▪ zainteresowanie mieszkańców przeludnionych aglomeracji miejskich terenami wiejskimi, ▪ możliwość pozyskania środków UE na poprawę jakości życia mieszkańców wsi, ▪ działanie Lokalnej Grupy Działania „Perła Jury” (Leader) na terenie obejmującym Kidów,	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak odpowiednich rozwiązań prawnych w zakresie ochrony środowiska w sąsiednich gminach, ▪ ceny nośników energii utrudniające proekologiczne zachowania (problemy z wyeliminowaniem niskiej emisji), ▪ wydłużony okres oczekiwania na realizację budowy oczyszczalni ścieków, skutkujący wzrostem zanieczyszczenia środowiska, ▪ ograniczone możliwości finansowe powiatu remontowania i przebudowy dróg powiatowych, ▪ skomplikowane procedury aplikowania o środki UE,

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

- planowana budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne

3 Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną

Walory krajobrazowe gminy Pilica oraz szereg znanych miejsc kultu religijnego i historycznie ważnych obiektów, stanowią ważne mocne strony gminy i okolic i stwarzają szanse na dalszy rozwój i promocję. Do gminy oraz sołectwa coraz częściej napływają na odpoczynek oraz stały pobyt mieszkańcy z pobliskich, przeludnionych aglomeracji miejskich. Sołectwo **Kidów** zlokalizowane jest w centralnej części gminy i zamieszkuje je 2,65% ogółu ludności gminy. Lokalna ludność trudni się głównie rolnictwem, czemu sprzyja dobra jakość gleb i rolnicze tradycje pokoleniowe. Gospodarze wspierani są przez lokalne Kółko Rolnicze, które podejmuje się realizacji coraz ambitniejszych projektów w synergii z miejscową OSP oraz mieszkańcami. Dumą i chlubą dla mieszkańców jest zabytkowy kościół pod wezwaniem Św. Mikołaja, który jest niewątpliwie najważniejszą dominantą przestrzenną i znakiem charakterystycznym **Kidowa**. Ten wyjątkowy zabytek winien stać się podstawowym punktem promocji sołectwa, dając jednocześnie podstawę rozwoju, wzrostu tożsamości i aktywizacji społecznej mieszkańców sołectwa.

Cel główny

Wizja **Kidowa** jaka rodzi się na bazie inwentaryzacji zasobów i oczekiwań mieszkańców jest następująca:

Kidów nowoczesnym sołectwem rolniczym, zachowującym dziedzictwo historyczne i kulturowe oraz środowisko naturalne

Cel główny jaki wynika z powyższej wizji to stworzenie sołectwa stosującego nowoczesne metody gospodarowania, świadomego swojego dziedzictwa historycznego i zaplecza przyrodniczego.

Cele strategiczne

Zarysowane poniżej cele strategiczne umożliwiają wybiórczą realizację konkretnych zadań inwestycyjnych, w zależności od dostępności źródeł finansowania przy jednoczesnym zachowaniu możliwości indywidualnego dostosowywania zakresu projektów do aktualnych

potrzeb (priorytetów). Cele strategiczne obejmują zakres inwestycji materialnych, a także promują działania „miękkie”. Są to:

- 1) **ochrona wartości środowiska naturalnego** poprzez np. budowę kanalizacji na terenie gminy, edukacja dzieci i młodzieży w zakresie ochrony środowiska;
- 2) **podniesienie standardu życia mieszkańców** poprzez np. działania nakierowane na promocję edukacji oraz szkolenia, ułatwianie pracy rolników poprzez zakup najnowszej generacji maszyn i urządzeń rolniczych, budowę parkingu przy obiektach publicznych;
- 3) **zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego** poprzez m.in.: kultywowanie miejscowych tradycji i zwyczajów, propagowanie wiedzy historycznej zwłaszcza o dziejach wsi i najbliższej okolicy, wykorzystanie potencjału, doświadczenia, energii i wolnego czasu ludzi starszych do działania na rzecz społeczności lokalnej, przyciąganie i integrowanie ze społecznością wsi osób okresowo przebywających na jej terenie, stworzenie witryny internetowej zawierającej informacje historyczne, kulturowe na temat wsi;
- 4) **wzrost standardu bazy historycznej, kulturowej i gospodarczej** poprzez m.in.: prace remontowo-budowlane przy budynku kościele pw. Św. Mikołaja, adaptację budynku byłej szkoły podstawowej na centrum usługowe okolicy z lokalami do wynajęcia pod działalność gospodarczą, salą konferencyjno-szkoleniową itp;
- 5) **stworzenie oferty społeczno-edukacyjnej dla mieszkańców** poprzez m.in. organizację spotkań i imprez różnego typu zwiększających poczucie lokalnej tożsamości, współpracę z Miastem Pilica, organizację szkoleń i warsztatów na tematy rolnicze, organizację wyjazdów na targi związane z rolnictwem;
- 6) **promocja sołectwa** poprzez m.in. stworzenie strony internetowej sołectwa, wydawnictwa promujące mikroregion.

4 Zadania planowane do realizacji w latach 2008-2014

Rozwój **Kidowa** w ciągu najbliższych 7 lat i później powinien się oprzeć na wykorzystaniu jej atutów oraz na właściwym ukierunkowaniu indywidualnej i grupowej aktywności jej mieszkańców. Bardzo pomocne w tym mogą być programy pomocowe UE oraz finansowe i organizacyjne wsparcie gminy. Współdziałanie społeczności lokalnej z władzami gminy, organizacjami pożytku publicznego i lokalną LGD „Perła Jury” powinno być nakierowane na następujące zadania:

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

Tabela 5 Zadania do realizacji w okresie 2008-2014 w miejscowości Kidów – szacowane koszty, cele i źródła finansowania

Lp	Nazwa zadania	Szacunkowy koszt	Źródła finansowania	Cel projektu
1	<i>Wymiana pokrycia dachowego oraz fragmentaryczna wymiana więźb dachowych budynku kościoła p.w. św. Mikołaja w Kidowie</i>	678 358,34 zł	PROW 2007-2013, oś 3 <i>Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej</i> , działanie <i>Odnowa i rozwój wsi, środki własne</i>	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego, • podniesienie standardu życia mieszkańców, • wzrost standardu bazy historycznej i kulturowej,
2	<i>Szkolenia dla mieszkańców wsi w zakresie pozyskiwania środków na rozwój działalności, rolniczej, pozarolniczej, przetwórstwa nowoczesnych metod gospodarowania itp.</i>	80 000 zł	PROW 2007-2013 Oś 4 Leader, środki własne gminy/ PO Kapitał ludzki	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie standardu życia mieszkańców, • stworzenie oferty społeczno-edukacyjnej,
3	<i>Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków (cała gmina)</i>	34 081 781,32 zł	RPO WSL 2007-2013, środki własne gminy	<ul style="list-style-type: none"> • ochrona wartości środowiska naturalnego, • podniesienie standardu życia mieszkańców,
4	<i>Stworzenie witryny internetowej sołectwa</i>	3 000 zł	Środki własne gminy, sołectwa	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie standardu życia mieszkańców, • zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego, • promocja sołectwa,

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

5	Udział w targach rolnych, sympozjach i konferencjach rolniczych	40 000 zł	Środki własne gminy, sołectwa, prywatni sponsorzy, środki UE w ramach PROW Os. 4 Leader	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie standardu życia mieszkańców, • stworzenie oferty społeczno-kulturalnej dla mieszkańców, • propagowanie wartości historycznych i kulturowych, • promocja sołectwa,
6	Remont budynku biblioteki w Kidowie	500 000 zł	Środki własne gminy	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie standardu życia mieszkańców, • stworzenie oferty społeczno-kulturalnej dla mieszkańców, • propagowanie wartości historycznych i kulturowych,
7	Adaptacja budynku byłej Szkoły Podstawowej w Kidowie na centrum handlowo - usługowe	700 000 zł	Środki własne gminy	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost standardu bazy kulturowej i gospodarczej • podniesienie standardu życia mieszkańców, • stworzenie oferty społeczno-kulturalnej dla mieszkańców,
8	Budowa parkingu w centrum wsi	150 000 zł	Środki własne gminy	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie standardu życia mieszkańców,
9	Materiały i wydawnictwa	40 000 zł	Środki własne gminy, środki UE w ramach	<ul style="list-style-type: none"> • promocja sołectwa

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

	promocyjne (dotyczące sołectwa w kontekście mikroregionu)		PROW Os. 4 Leader	
--	--	--	-------------------	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMiG Pilica

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

Przewidywany harmonogram realizacji prezentuje poniższy wykres Gantt'a.

Tabela 6 Wykres Gantt'a

Harmonogram realizacji	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Wymiana pokrycia dachowego oraz fragmentaryczna wymiana więźb dachowych budynku kościoła p.w. św. Mikołaja w Kidowie.</i>							
<i>Szkolenia dla mieszkańców wsi w zakresie pozyskiwania środków na rozwój działalności, rolniczej, pozarolniczej, przetwórstwa, nowoczesnych metod gospodarowania itp.</i>							
<i>Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków (cała gmina)</i>							

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

<i>Stworzenie witryny internetowej sołectwa</i>							
<i>Udział w targach rolnych, sympozjach i konferencjach rolniczych</i>							
<i>Remont budynku biblioteki w Kidowie</i>							
<i>Adaptacja budynku byłej Szkoły Podstawowej w Kidowie na centrum handlowo-usługowe</i>							

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

<i>Budowa parkingu w centrum wsi</i>							
<i>Materiały i wydawnictwa promocyjne</i>							

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych z UMiG Pilica

5 Opis przedsięwzięcia głównego

Przedsięwzięciem głównym objętym niniejszym Planem Odnowy Miejscowości jest *Wymiana pokrycia dachowego oraz fragmentaryczna wymiana więźb dachowych budynku kościoła p.w. św. Mikołaja w Kidowie.*

Kościół wzniesiony został z cegły oraz kamienia i otynkowany. Bryła kościoła jest silnie rozczłonkowana, z dominantą wysokościową wieży, zwieńczonej ażurowym hełmem i latarnią. Nawę i prezbiterium nakrywa dach dwuspadowy, o wspólnej kalenicy. Półkolistą partię prezbiterium pokrywa dach półstożkowy. Kaplicę Św. Franciszka nakrywa kopuła w kształcie dzwonu z latarnią, kaplicę Chrystusa Ukrzyżowanego dach trójspadowy, zaś zakrystię, składzik i spowiednicę daszki pulpitowe.

Kościółowi pierwotnie nadano wezwanie Wszystkich Świętych, zamienione następnie na Św. Mikołaja. W 1839 roku do świątyni dobudowano kaplicę pw Św. Franciszka, ufundowaną przez Franciszka i Annę Olszowskich. W 1881 roku kościół został rozbudowany przez proboszcza ks. Feliksa Szumańskiego – obiekt przedłużono wówczas o dwie nawy. Obecny wygląd kościoła jest efektem dziewiętnastowiecznej rozbudowy, która uwidoczniła się w rozplanowanym wnętrzu (uskok w korpusie nawowym) oraz w jego wystroju (obejmującym między innymi ołtarze i ambonę). W większości zachowana jest dawna stolarka drzwiowa, obejmująca drzwi główne (dwuskrzydłowe klepkowe), drzwi do spowiednicy (dwuskrzydłowe o konstrukcji ramowo-płycinowej). Wystrój kościoła, pochodzący głównie z XIX w., obejmuje: ołtarz główny, dwa ołtarze boczne w kaplicach, ambon, stacje drogi krzyżowej, chrzcielnicę, chór muzyczny, balaski oraz obrazy Święty Piotr i Święty Paweł.

Kościół usytuowany jest na działce zbliżonej do owalu, ogrodzonej kamiennie-ceglanym otynkowanym murem. Działka stanowi własność Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. Św. Mikołaja w Kidowie. Jest przykładem architektury barokowej neobarokowej w stosunkowo skromnych środkach wyrazu.

Przekroje wielu elementów więźby dachowej są osłabione wskutek biologicznej korozji drewna. Przyczyną uszkodzeń tego typu jest długi czas eksploatacji tych elementów oraz niewłaściwa konserwacja. Najwięcej uszkodzeń zaobserwowano na elementach najstarszych. Krokwie, słupy a zwłaszcza belki stropowe wykazują znaczną redukcję przekroju (do 30%) wskutek korozji biologicznej. Belki stropowe nad nawą główną są nieco

przeciążone. Ze względu na oddziaływanie środowiska zewnętrznego i warunki eksploatacji poszczególne elementy zagrożone są zagrzybieniem. Widoczne są lokalne ogniska zagrzybienia na bekach stropowych części krokwi i słupów. W miejscach tych na skutek sprzyjających warunków do rozwoju grzybów proces zagrzybienia trwa. Aktywny proces zagrzybienia wynika głównie z zawilgocenia elementów poprzez nieszczelne pokrycie dachowe.

Rysunek 1 Fragmenty istniejącej więźby dachowej, widoczne uszkodzenia i zagrzybienia

Źródło: dokumentacja projektowa

Rysunek 2 Detale połączenia więźby dachowej, widoczne przemoknięcia i ślady zużycia

Źródło: dokumentacja projektowa

5.1 Planowane prace

Zadanie obejmuje remont zabytkowego kościoła p.w. św. Mikołaja w Kidowie polegający na wymianie pokrycia dachowego, obróbek blacharskich, elementów więźby dachowej, belek stropowych oraz sufitów. Istniejący obiekt nie ulegnie zmianom zewnętrznym, jedynie wymienione zostaną istniejące elementy konstrukcji na nowe o takich samych przekrojach. Szczegółowy zakres zadania obejmuje:

- wymianę pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na blachę miedzianą na rąbek podwójny,
- obróbki blacharskie: murów ogniowych, okapów, kołnierzy i gzymsów, sygnaturek i zwieńczenia wieży, rynien spustowych również na blachę miedzianą,
- wymianę deskowania dachu z desek,
- wymianę uszkodzonych elementów więźby dachowej (iecze, zastrzały, jętki, krokwie, płatwie),
- wymianę belek stropowych,
- wymianę stropów drewnianych oraz podsufitki, z zastosowaniem okładzin gipsowo-kartonowych, na ruszcie metalowym (płyty gipsowo - włókniove o odporności ogniowej EI 60), założenie warstw izolacyjnych oraz podłogi z desek oraz pomostów kontrolnych,
- malowanie farbą olejną elementów metalowych (kraty, balustrady),
- wymianę instalacji odgromowej.

5.2 Źródła finansowania

Zadanie jest możliwe do sfinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 w ramach osi 3 *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej*, działanie *Odnowa i rozwój wsi*. Celem działania jest wpływanie na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich, co umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich

oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich. Cele projektu wpisują się w cele działania, bowiem projekt ma również na celu zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego, podniesienie standardu życia mieszkańców oraz wzrost jakości istniejącej bazy kulturowej.

W ramach działania pomocy finansowej udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, w tym świetlic i domów kultury, z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków;
- 2) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów małej architektury;
- 3) budowy, przebudowy lub remontu przeznaczonych do użytku publicznego ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji oraz obiektów sportowych, z wyłączeniem sal sportowych przeznaczonych wyłącznie dla szkół lub przedszkoli;
- 4) zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów;
- 5) związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;
- 6) urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- 7) budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury turystycznej;
- 8) zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości;
- 9) rewitalizacji budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;
- 10) zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne;

11) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;

12) odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;

13) wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie – w zakresie koniecznym do realizacji operacji wymienionych w pkt 1-12;

14) zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich – koniecznych do realizacji operacji;

15) zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;

16) ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.

Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 75% kosztów kwalifikowalnych projektu. Przy założeniu, że maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 000 zł (128 080,3 euro) w okresie realizacji Programu, możliwy jest następujący montaż finansowy:

Tabela 7 Montaż finansowy dla projektu

Rodzaj kosztu/ źródło finansowania	Koszty kwalifikowane brutto	Termin poniesienia wydatku / % udziału źródeł finansowania
Roboty budowlane	638 239,34 zł	II-IV kwartał 2009
Dokumentacja projektowa	15 372 zł	?
Koszty nadzoru inwestorskiego i konserwatorskiego	19 147 zł	II-IV kwartał 2009
Koszty opracowania POM	5 600 zł	III kwartał 208
Razem	678 358,34 zł	100%

Plan Odnowy Miejscowości Kidów. Gmina Pilica

Środki EFFROW	500 000 zł	73,71%
Środki własne beneficjenta	178 358,34 zł	26,29%

Źródło: opracowanie własne

6. Indeksy i spisy

Tabele

Tabela 2 Podmioty gospodarcze w Kidowie w latach 2004-2008.....	19
Tabela 3 Ludność gminy wg sołectw	21
Tabela 3 Przykładowe zadania zrealizowane na rzecz społeczności lokalnej przez Kółko Rolnicze w Kidowie	24
Tabela 4 Analiza swot	26
Tabela 5 Zadania do realizacji w okresie 2008-2014 w miejscowości Kidów – szacowane koszty, cele i źródła finansowania.....	31
Tabela 6 Wykres Gantt'a	34
Tabela 7 Montaż finansowy dla projektu.....	41

Wykresy

Wykres 1 Struktura użytków rolnych w Gminie Pilica.....	20
Wykres 2 Gospodarstwa rolne w Kidowie w latach 2004-2007	20
Wykres 3 Liczba ludności w Kidowie w latach 2003-2008	22

Zdjęcia

Zdjęcie 1 Panorama Kidowa, widok na kościół, remizę strażacką i pola uprawne.....	7
Zdjęcie 2 Widok na cmentarz parafialny i kościół (w oddali po prawej stronie)	8
Zdjęcie 3 Skrzyżowanie dróg przy kościele	9
Zdjęcie 4 Panorama pól uprawnych w Kidowie.....	10
Zdjęcie 5 Kościół pod wezwaniem Św. Mikołaja	12
Zdjęcie 6 Chałupa z k. XIX w. przy kościele	13
Zdjęcie 7 Kamienny słup zwieńczonym metalowym krzyżem przy kościele	13
Zdjęcie 8 Kapliczka przy drodze do Przychód	14
Zdjęcie 9 Filia biblioteki w Kidowie.....	15
Zdjęcie 10 Budynek NZOZ POLMED w Kidowie.....	16
Zdjęcie 11 Budynek remizy OSP w Kidowie	17

Zdjęcie 12 Kaplica przydrożna wyremontowana przez KR i mieszkańców, figura w środku zakupiona przez KR 25

Rysunki

Rysunek 1 Fragmenty istniejącej więźby dachowej, widoczne uszkodzenia i zagrzybienia . 38

Rysunek 2 Detale połączenia więźby dachowej, widoczne przemoknięcia i ślady zużycia .. 38

7. Wykorzystane materiały:

1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
2. Instrukcja do Planu Odnowy Miejscowości,
3. Rozporządzenia MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 14 lutego 2008r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
4. Rozporządzenie MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI) z dnia 31 lipca 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013,
5. Uchwałą nr XXV/171/2005 RADY MIASTA I GMINY W PILICY z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pilica,
6. Programu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Pilica,
7. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY PILICA,
8. Decyzja nr K-RD-KL/4160/6953/147/04 z dnia 9 października 2006 roku Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie wpisania obiektu budynku kościoła parafialnego pod wezwaniem Św. Mikołaja w Kidowie do rejestru zabytków „A” pod numerem A/199/06,
9. Projekt architektoniczno-budowlany remontu zabytkowego kościoła p.w. Św. Mikołaja w Kidowie, sporządzony przez Pracownię projektową gww99 arch. Mgr inż. Andrzej Wolański, Zawiercie, ul. Powstańców Śląskich 12/63
10. Kosztorys inwestorski dla zadania *Wymiany pokrycia dachowego wraz z uszkodzonymi elementami więźby dachowej oraz wymiana uszkodzonych sufitów*, opracowany przez mgr inż. Stefana Sajdaka, uprawnienia do projektowania, kierowania i nadzorowania robót w specjalności konstrukcyjno-budowlanej nr ewid. 285/91,
11. Materiały i dane udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny w Katowicach,
12. Statut Kółka Rolniczego w Kidowie,
13. Inne materiały i dane znajdujące się w posiadaniu Urzędu Miasta i Gminy Pilica.